

ABONAMENTUL

Pe un an . 20 Cor.
Pe un jumt . 14
Pe o lună . 2.40
Numărul de zi pentru România și străinătate pe un an 40 franci.
Adresa pentru cerș și comitat 302.

TRIBUNA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:
Strada Decebal Ferenc Nr. 90
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Multamite publice și Loc deschis costă fiecare ziar 30 flori.
Manuscripte nu se înapoiază.

Părerile oamenilor imparțiali asupra situației noastre interne.

II.

Declarațiile domnului Dr. Ioan Mișu.

Distinsul nostru fruntaș d. Dr. Ioan Mișu, a avut amabilitatea să răspundă la întrebările noastre în următorul chip:

Care este părerea dv. asupra situației noastre interne?

Situația ce s'a creat partidului național, prin neînțelegerile eșite la iveală în vremea din urmă, este regretabilă, fiind neșpus de păgubitoare pentru interesele noastre naționale.

Este deci dorința tuturor oamenilor de bine, în special însă este de datoria comitetului executiv al partidului, să pună, cât mai de grabă, capăt acestei situații nefaste.

Ce credeți despre neînțelegerile celor două ziare din Arad?

Ce opinie aveți față de svonul cu pretinsa tradare a „Tribunei”?

Ați observat un singur moment, dela începerea campaniei împotriva acestui organ de publicitate, când „Tribuna” ar fi părăsit linia de intransigență în politică?

Găsiți că din cele două ziare, unul, trebuie să părăsească Aradul, — care din două?

— Evident, că această situație se datorește, în mare parte, campaniei neșericite, pornită și susținută de cele două ziare naționale din Arad.

Prea adeseori au perdut din vedere, conducătorii acestor ziare că acțiunile, la lor nu poate fi să învrăjbească sufletele, ci să se unească, întărindu-le în credința idealurilor noastre.

Prea au uitat aceste ziare că, misiunea lor nu poate fi să învrăjbească, ci să le unească, întărindu-le în credința idealurilor noastre.

Neavând vre-un motiv să bănuiesc, că lupta se dă pentru interese personale meschine, trebuie să primesc de bun ceeace se accentuează în public, anume că: pricina neînțelegerilor, în definitiv, se reduce la două chestii: cea a „tradării” de o parte, și cea a „premenirii”, de altă parte.

Urmând a fixa responsabilitățile, cu privire la aceste capete de acuzație reciprocă, părerea mea e următoarea:

Voiu începe cu chestia „premenirii”, căci aceasta s'a așisat mai înainte în ziaristica noastră, și, desigur, în parte, ea a dat naștere, sau pretext, pentru așisarea celei de a doua. Eu înțeleg prea bine că în atmosfera de nemulțămire și de zăpăceală, cauzată prin dezastrul dela alegerile dietale ultime, s'au putut afla o seamă de tineri, cari să pună în circulație lozincă „premenirii” — crezând, probabil, că nesuccesul alegerilor și al luptelor politice din tre-

cut, se datorește insuficienței conducătorilor partidului.

Ori, acuze de acest ordin, ridicate împotriva deputaților și comitetului executiv, după mine, sunt cu desăvârșire lipsite de temei, căci, cauza adevărată a nesucceselor noastre politice trebuie căutată în altă direcție.

Este departe de mine intenția să fac, cu acest prilej, critica programului politic dela 1881 sau a tacticii noastre parlamentare, — țin numai să spun că, câtă vreme se ține la acest program mai mult ideal, în situația actuală parlamentară și politică din Ungaria, nu se pot obține rezultate politice momentane, mulțămitoare și vizibile, fiind sub acest raport absolut indiferent, dacă conducerea partidului și deputații din cameră se recrutează dintre „oșeliți” sau „ramoliți” — pentru că să întrebunțez termenii de cari atât de mult s'a abuzat în timpul din urmă.

Așa fiind, este neșus și nedrept a critica persoane, pe această temă.

Aceasta însă nu va să zică, că eu contest orice tendință de „premenire” fie în persoane, fie în ideile conducătoare ale partidului. Nu! Vorba e că toate trebuiesc făcute cu rost, la timp și loc potrivit!

O „premenire” în conducerea partidului, neputându-se face, decât prin conferința națională, singură chieată a aprecia munca bărbaților săi de încredere din comitetul executiv, ce rost poate avea, mă rog, să criticăm astăzi activitatea comitetului, scăzându-i prestigiul necesar, când nu este vorba — și lipsește poate și posibilitatea întrunirii conferinței naționale?

Cui prodest?

Dorința „premenirii” comitetului executiv, deci chiar fiind justă, astăzi, de sigur, e la nelocul său!...

Ce privește „premenirea” în ideile conducătoare ale partidului și inișierea de acțiuni noi, ținându-se seamă de cerințele unei evoluții normale, este mai presus de îndoială că, orice discuție academică pe această temă, nu poate să fie decât totdeauna binevenită, iar ziarele noastre discutând asemenea chestii, de sigur, își împlinesc cea mai elementară datorie.

Tot ce se poate spune în această direcție e, că discuții de acest ordin se pot face, și trebuiesc făcute, în orice caz, fără ascușis vădit în potriua conducerii partidului, la care te mărturisești a aparține.

Altecum stă chestia când se tratează

de propoziții și acțiuni de actualitate, concrete, bine precizate.

Cred că în asemenea cazuri, nu e indicat să faci discuție publică în ziaristică, ci e de preferit, să te adresezi cu dezideratele tale direct comitetului partidului, care oricum este și rămâne, în primul rând chieat, să-și spună cuvântul hotărâtor.

Și eu sunt prea convins că comitetul va primi întotdeauna de ale sale propozițiile vechi și intime ale părintelui Mangra a căuta din ce parte au venit ele, căci neșfăcând acest lucru, neapărat, ar lipsi dela datoria sa.

Acestea fiind vederile mele în chestia „premenirii” trebuie să spun cu toată francheța și sinceritatea datorită, că oricine a trecut sau va trece în viitor, peste aceste margini firești și singur admisibile, a greșit în trecut și va greși în viitor.

Trecând la a doua chestie de controversă, voi zice, că, nu este de mirat că, în fatala atmosferă de după alegerile ultime, a putut să încolțească și fantoma „tradării” — căci, cunoscute fiind relațiile vechi și intime ale părintelui Mangra și ale domnilor Brote și Slavici cu grupul din jurul „Tribunei” — când părintele Mangra și-a făcut trecerea neășteptată în tabăra guvernamentală, iar domnii Brote și Slavici au încercat să justifice pașul făcut de părintele vicar, lumea noastră zăpăcită prin aceste atitudini ciudate, în primele momente, prea ușor a putut să dea crezare svonurilor și șoaptelor, puse în circulație, referitor la tradare. Cu toate acestea, când „Tribuna” s'a desolidarizat solemn și în public de domnii Mangra-Brote-Slavici, și văzând ținuta absolut corectă și națională a „Tribunei” dela alegeri și până astăzi, mai ales după ce domnul Oncu în calitate de proprietar material, iar domnul Goga în calitate de proprietar spiritual al „Tribunei” au luat în fața publicului mare răspunderea, pentru ținuta politică viitoare a „Tribunei” — țin că orice proces de intenții trebuia să înceteze cu desăvârșire.

Drept aceia găsesc, că a făcut o greșală politică comitetul executiv al partidului, făcând „excomunicarea” prematură a „Tribunei” — și țin că a greșit mult îndeosebi, când a permis: ca în ziarul oficial al partidului, să se așiseze și un an de zile să se continue lozincile neșericite, privitoare la „tradarea” și „distrugerea” „Tribunei” pentru că astăzi e clar, că pre-

supunerea „tradării” a fost o fantomă, iar „distrugerea” „Tribunei” ar fi o pierdere națională. In fine țin să accentuez că nu pot decât să desaproab stăruințele „Românului” întru „anihilarea” domnilor Oncu și Goga.

Ar fi deplasat să fac eu apărarea acestor doi vrednici fii ai neamului nostru, mă mărginesc deci să spun, că am dorința fierbinte: ca mulți fruntași de ai noștri, să aibă la activul lor acea muncă cinstită și acele merite reale, cu cari, cu drept cuvânt, să pot mândri domnii Oncu și Goga!

Admițeti ideea distrugerii numitului ziar?

Credeți că e de importanță ca neînțelegerile între ziarul „Românul” și „Tribuna” să se curme în cel mai scurt timp, — prin ce remedii?

— Când și din o parte, și din cealaltă, să vor recunoaște greșelile reciproce, și se va reveni asupra lor, cred că, ne mai stând piedeci obiective în cale, restabilirea armoniei și disciplinei în partid, să poate face fără greutate.

Răspunderea situației actuale și al celei viitoare, rămânând în chip firesc, în sarcina conducerii oficiale a partidului, după a mea părere, este datorită comitetului executiv, să caute și să afle căile și mijloacele potrivite pentru restabilirea ordinii răsturnate, prin neînțelegeri și greșeli reciproce.

Incât mă privește aș propune, că tranșarea diferendelor regretabile de astăzi, să se încerce în o conferință mixtă, la care ar fi să ia parte: Partenie Coșma, Andrei Bârseanu și Emanuil Ungureanu, ca bărbați de încredere imparțiali —; Teodor Mihali, Ales. Vaida și Iuliu Maniu, ca reprezentanți ai comitetului executiv al partidului și al ziarului autorizat; iar Nic. Oncu, Rom. Ciorogariu și Oct. Goga, ca reprezentanți ai „Tribunei”.

Am credința, că punându-se acești domni, cu buna credință la sfat și la lucru, aflarea soluții mulțumitoare, n'ar fi prea anevoioasă. Terminând, spun că soluția la

care s'ar ajunge în comun acord, va trebui supusă comitetului executiv spre aprobare, iar inițiativa pentru întrunirea consfătuirii indicate sau pentru altă modalitate de complanare a diferendelor actuale, în ori ce caz, îi revine onorabilului preșident al partidului.

Mari pregătiri de război în România?
Ziarul rusesc „Novoje Vremea” publică următoarele dela corespondentul său particular din Sofia:

„De un timp România dă un ajutor puternic Turciei cu aprovizionarea de material de război. Zilele acestea s'au expediat în Turcia, prin portul Constanța, 14 transporturi de cai, în total 1000 de capete. Ofițerii de rezervă din Dobrogea au primit ordinul de a fi gata la cea dintâi chemare.

La Constanța, Sulina și Isacea, s'au făcut mari pregătiri militare...”

Emigrările în America. Biroul statistic al Statelor-Unite a publicat zilele aceste un tablou al imigrărilor în anul 1911. Conform acestui tablou numărul imigraților a fost de 1,198.037. In acelaș an au reemigrat 380.418.

Din Austro-Ungaria au emigrat în America 261.751 de inși și anume 123.519 din Ungaria și 138.222 din Austria. S'au întors 50.225 de inși și anume în Ungaria 22.060, în Austria 22.165.

În anul 1910 numărul emigranților austro-ungari a fost numai de 171.841. În anul 1911, deci, numărul emigranților s'a sporit cu 89.910.

O nouă dovadă despre mulțumirea cetățenilor cu stările de-acasă.

Sedința Camerei. În fața unui neînsemnat număr de deputați s'a continuat discuția bugetului ministerului de justiție.

Au vorbit, contra proiectului, opoziționiștii Csor mák Ernő, Simon yi-Semad an Sándor și Simon Akos.

Discuția se va continua în ședința de mâine.

Notre-Dame.

De Adrian Corbul.

Când cerul e senin și aerul transparent, splendida catedrală se înalță în toată majestatea ei, ca un bloc enorm și luciu. În lumina îmbelșugată de soare, cizelurile ei bizare se perd, se confundă, dând clădirii o aparență de unitate masivă. Turnurile pătrate par'că susțin cerul ca niște coloade; ai impresia că azurul se razimă pe ele ca pe un soch uriaș. Și în amiezile limpezi de vară, rîndunicele dau ocol săgeților de pe Notre-Dame, iar ciripitul lor ne ajunge slab la auz ca scârțâitul îndepărtat al vre-unei roți. Acum doi ani, urmăream de jos, de lângă statuia lui Carolmagnu, sborul unui stol de rîndunele. Era în ziua de Paște. Păsărelele pluteau, puncte negre în albastrul cerului, tocmai pe deasupra turnurilor. Deodată începu să sune imensul clopot al lui Notre-Dame. Un muget de aramă cutremură văzduhul; și am văzut rîndunelele risipindu-se, clătinate de vibrațiunea aerului, și îndepărtându-se cu un ciripit speriat. Intreaga „Île de la Cité” pe care mă aflam se cutremură și ca la acel glas năpraznic; iar suprafața Senei din preajma catedralei, se încrețea în mii de unde mici. Numai biserica sta neclintită ca un munte de granit, și pe suprafața ei soarele se scurgea ca o cascadă de aur topit.

Imi place mai mult însă viziunea catedralei, când cerul iernei se întinde deasupra Parisului, când bruma învăluiește orașul. Prin văzduhul quasi-opac, imensul monument se deslușește nelă-

murit din depărtare, ca un munte cenușiu al cărui vârf intra în cer. Așa l-am văzut azi, pe la trei după amiază. Silueta posomorită a catedralei cu contururile ei nehotărâte, o făceau să pară și mai imensă, confundând-o cu norii de pe cer, cu bruma vînată de iarnă. Părea și ea o grămadă de nori, de formă pătrată, o vedenie din altă lume, lăcașul vreunui ciclop misterios. Încet-încet m'am apropiat mai mult: iar când m'am oprit din nou la poalele albului grup al lui Carolmagnu, biserica s'a deslușit mai bine. Și, fenomen bizar: cu toate că își păstra aspectul halucinant, proporțiile nemăsurate prin ceață, cizelurile ei se deslușiau cu o amănunțime uimitoare, mai bine ca în văzduhul transparent de vară când acru' e străveziu și cerul de un albastru curat. Și în vreme ce o ploae fină se scutura din bruma de Decembrie, am rămas nemișcat pe insulă, iar ochii mei s'au oprit pentru a nu știu câta oară pe monștrii de piatră ce împodobesc catedrala: balaurii înfiorători, țapi infernali, demoni oribili toate chipurile fantastice, pe cari din imaginația desordonată a creștinilor de demult, pe cari teama de iad îi chinuia fără încetare, în al cărui suflet veșnic trăia crepusculul unui misticism ascuțit.

Ciudad e, că toate aceste concepțiuni ce te tulbură și te uimesc, realizate în clar-obscurul epocii gotice, și ieșite din sufletul nebulos al artiștilor medievali, se deslușesc nu când vremea e limpede și cerul senin, ci în atmosfera vînată de iarnă, când ceața plutește peste oraș, când profilul sever al lui Notre-Dame se proiectează nemăsurat sub norii posomorîți. Armonia se stabilește deplină între cadru și obiect.

Criza din Franța și cea dela noi.

Arad, 12 Ianuarie.

În centrul atenției generale a lumii politice de pe continent stă criza izbucnită pe neașteptate în Franța, unde între împrejurări cu totul neobișnuite și-a dat întâi dimisia ministrul de externe d. De Selves, urmată apoi de demisia întregului cabinet.

Ceeace interesează și se discută cu viu interes în aceasta criză, este nu numai partea politică, obiectivă ci și partea personală, care învederează moravurile civilizate ale unui popor cult și în manifestările lui politice.

Ministrul de externe d. De Selves și-a dat dimisia fiindcă președintele consiliului d. Caillaux făcuse într'o comisie parlamentară declarații cari nu cadrau cu spusele dintr'o conversație particulară a ministrului de externe, Interpelat de d. Clemenceau căruia îi făcuse aceste mărturisiri, ministrul de externe n'a căutat nici să tăgăduiască, nici să-l desmintă pe președintele consiliului, ci a zis:

Je m'en vais.

Eu, domnilor, plec. Și a plecat. Putea să tăgăduiască o conversație între patru ochi, ori să se silească a dovedi că ministrul-președinte n'a spus adevărul a preferat însă să plece. Putea să împingă înainte persoana sa, rehabilitarea sa, dar prin perpetuarea scandalului aducea neapărat un rău patriei. Și n'a stat la îndoială un moment asupra hotărîrii ce trebuia să ia.

E mai mult aceasta, decât un gest elegant, frumos. Este superioara înțelegere și dovadă a abnegației în fața intereselor obștești este mărturisirea principiului că cine trebuie să se cramponeze de putere, acela nu mai poate săvârși acolo o muncă rodnică și că nimeni nu este pe lumea aceasta indispensabil. Ia uitați-vă puțin

O tăcere adâncă domnește pe piața Notre-Dame. Trecătorii sunt rari iar prin văzduhul ceșor pașii lor nu se aud. În fața mea, portalul catedralei se deschide des, fulgerîndu'mi timp de o clipă vedenia lumărilor aprinse în clar-obscurul profund al interiorului. Siluete sumbre de preoți se strecoară pe ușa bisericii, înăuntru și în afară. Cei cari ies par niște pitici ridicoli în comparație cu imensitatea catedralei dealungul căreia pășesc. Da, oamenii par niște șoareci față de uriașul monument. Dar privirile mele sunt neîncetat atrase de moștrii înaripați de piatră și suspendați de turnuri, rinjetul demonilor rictusul țapilor infernali mă fascinează.

O umbră ciudată mi-se așterne în suflet, prin inimă simt fiorul tainelor eterne, în mintea mea se proiectează vagul lumilor necunoscute. Și câțva timp perd noțiunea exactă a vremilor în care trăesc, pentru a rătăci cu duhul în alte epoci, departe, departe, prin anul 1200 pe când generații de oameni din cari azi nici praful n'a rămas, se străduiau să ridice piatră cu piatră uriașă bisericii din fața mea.

Ce gândeau, ce simțeau frații noștri creștini din acea vreme, sărmanii noștri semeni cari ca și noi au trăit, cari ca noi au ris, au plâns, s'au rugat, pe acest pământ, cari au dispărut pentru totdeauna, după cum vom dispărea și noi într'o zi? Ce gândeau, ce simțeau ei?... Ni-o spun chipurile de piatră, și vitraiurile sumbre ale catedralei Notre-dame; ni-o spune tăria seculară a majestozului monument. Ni-o spun dangătele grave de clopot ce se desprind din turnurile-i mărețe pentru a se legăna în unde sonore deasupra orașului sgomotos. Oamenii aceia aveau o credință profundă, pă-

la ceea ce se petrece la noi și apoi faceți comparația. Cine nu se crede la noi indispensabil? Faceți o comparație între acest d. De Selves și de pildă între onorabilul bărbat de stat, Goldiș.

Când s'a știut cineva la noi retrace pentru un diferend de vederi, pentru un fel schimbat de a vedea lucrurile, cu care a ajuns în contradicție, pentru vre-o greșală, căci nicăiri nu sunt mai ușoare greșelile ca în politică. De unde. Fruntașul își schimbă vederile de azi pe mâine, azi e socialist mâne clerical, poimâne naționalist, după cum îi cer interesele de moment, sfidează minciuni, sfidează calomniile, sfidează tot, dar nu vrea să admită că pământul s'ar putea învăța și fără dânsul. Prins în flagrant asupra inconsecinței sale în principii, preferă să renunțe la demnitatea sa de om, să se constituie singur în prost, firește în trecut numai, să se sbată în toate chipurile, pentru a sta cu orice preț mereu la suprafață. Ce exemplu mai abject și respingător de nimicnicie morală și de lipsă totală de principii ca cel oferit de d. Goldiș, care-și reneagă până și rudenia cu unchiul său, declară însuș de prostii toate faptele sale săvârșite în anii bărbăției, pentru că simte că acum criteriile de judecată sunt schimbate și pentru a putea sta la suprafață trebuie să faci și tu cuvenita metamorfoză. Și băgați de seamă, nu e vorba de o prefacere lentă, firească, organică în mentalitatea cuiva, ci de un mod brusc de ași schimba vederi fundamentale de pe o zi pe alta, după direcțiile schimbate din care bat vânturile.

Nu se citează zilnic în ziarul autorizat o letanie întregă de nume și alături de aceasta principiul nespuse de rușinos și de neadevărat, că acești oameni nu pot fi înlocuiți în viața noastră politică. D. de Vaida își poate permite luxul tuturor prostiilor, nebuniilor și a gafelor sale, omul este decretat fruntaș pe viață, și bă-

gați de seamă nu cumva să-l atingeți, să-l măhniți, să-l criticați, căci ar fi o mare nenorocire în ziua când și-ar retrage protecția sa unei națiuni nevrednice, care nu poate să-l mai aplaude.

Adevărul e că oameni cari se cramponază în felul acesta la orice fel de conducere, încetează de a-și mai apăra convingerile și lupta sfântă începe să devie numai o sfântă sinamăgire, pentru că nimic altceva nu înseamnă decât mărturisirea principiului că cineva se crede undeva indispensabil. În politică alcătuirile de oameni au numai atât o valoare cât ele pot săvârși o muncă rodnică, muncă rodnică se poate săvârși atunci când conflictele se lămuresc cât mai repede și când oameni uzați în aceste ciocniri și conflicte dau locul unor oameni noi, cărora situația limpezită le dă putința de avânturi proaspete și inițiative curajoase.

Spuneți-o asta însă domnilor de Vaida și de Goldiș.

„Les dieux ont soif“.

— Câteva rânduri de istorie — comparativă. —

„Les dieux ont soif“. — Zeilor le este sete! Cu aceste cuvinte și-a închinat dantonistul *Camille Desmoulins* ultimul număr al revistei sale „*Le vieux Cordelier*“, publicat la 3 Februarie 1794. Câteva luni mai în urmă, la 5 Aprilie, a urcat, alături de Danton, scările esafodului ca să stâmpere și cu sângele său — setea zeilor.

De atunci au trecut 118 de ani. „Zei setoși de sânge“ s'au înecat și ei în sângele vărsat de ei cu atâta belșug, — ca pe urma acestei „sete de sânge“ să secere roadele pământului îngrășat — alții.

Și iată că azi, după 118 de ani, ziarul autorizat al comitetului național-român, reînvie acele zile frământate — ca să găsiască, în istoria revoluției franceze, do-

vezi împotriva *Dantonistilor români*, cum îi poreclește un oarecare Rob. E. S. Pierre (*Robespierre pe cei din jurul „Tribunei“*).

Intr'o înșirare confuză de citate, *Robespierre*-ul autorizat îi scoate pe *Danton*-iști „*intelectuali academici*“, lipsiți de „*pricepere în chestiunile național-economice*“; oameni „*încătușați într'o ideologie unilaterală în fața exigențelor reale ale vieții*“.

Pe ziaristul cel mai de seamă al acestor „*intelectuali academici*“, pe *Camille Desmoulins*, îl face deasemenea lipsit de „*pătrundere mai adâncă istorică, de priceperea chestiunilor național-economice; un literat cu spirit și abil la pană, dar nici decum om politic în înțelesul propriu al cuvântului...*“

Robespierre-ul autorizat mai citează apoi câteva păreri contemporane cari îl fac pe *Camille* „*băiat răsfățat*“ și plin de toane, pe care nu trebuie să-l consideri politicește prea serios.

Și toate aceste ca să găsiască o asemănare („*si licet parva componere magnis*“) între stările noastre de azi cu stările din vremea revoluției franceze.

Frondeurii noștri literați sunt *Danton*-iștii, — zice *Robespierre*-ul autorizat — oțelitul domn *Ciorogariu* e întrupatul nou *Danton*, iar *Camille Desmoulins* cine ar putea să fie altul decât.. d. *Goga*.

Zilele noastre se aseamănă intrucâtva cu zilele revoluției franceze. Admitem, deci, comparația, dar o complectăm: dacă noi suntem *Danton*-iștii, urmează dela sine că cei din tabăra autorizată sunt *Robespierre*-iștii, cu toată ceata lor de oameni ahtii după putere, ir întrupatul nou *Robespierre* însuș d. *Dr. A. Vaida*.

Și, reîmprospătând istoria acelor zile, poate vom găsi comparațiile mult mai potrivite decât s'ar părea la prima ochire.

Să deschidem istoria..

timașă; sufletul lor era setos de mistere, inima lor grea de duioșie cerească. Pe când contemporanii noștri plutesc ușurel prin viață, goi de sentimente ca o bășică de săpun, creștinii de demult își inobilau mintea ridicându-o spre cer, își scaldau sufletul în mistica voluptate, care e fără îndoială cel mai plin și mai adânc sentiment omenesc. Ei credeau, ei se rugau, și în groaza pe care li-o insufla misterul vieții viitoare, ei găseau fericirea. Zilele lor grele de preocupări profunde nu aveau scurtimea celor de azi, când clipele ni-se scurg fără rost, în preocupări frivole, în meschine îndeletniciri. Religiaunea îi împingea să își folosească viața cu folos, și în mintea lor setoasă de mistere, concepeau monumentele ciudate pe cari le privim azi și a căror vedere ne așterne în suflet ca un amurg de misticism voluptuos.

Mă uit lung la suavul chip de *Christ*, cioplit deasupra unuia din portalii și în fulgerul unei clipe îmi trece prin minte un lung cortegiu de sfinți, de martiri, tot ce a fost mai nobil pe lume, ca esență omenească. Creștinism, religie sublimă și pururi adevărată, oricât ar încerca să te deformeze răutatea omenească, tu tot ai să rămâi veșnic cea mai sublimă religie de pe pământ. Cu tot scepticismul zilelor noastre, cuvântul lui *Christ* nu încetează de a semăna în sufletele ome-

nești, instinctele cele mai pure, eroismul cel mai desăvârșit. Să nu uităm că pe când noi cei de pe aici, târâți de nepăsarea contemporană, tindem să ne înecăm într'un egoism monstruos, colo, de parte, prin onășele chinezești, prin deșerturile africane, prin stepele Americii misionarii creștini, de orice nuanță ar fi ei, propovăduiesc cuvântul sfânt cu o simplitate sublimă. Câte sate de sălbatoci africani, câte comunități de chinezi nu se întrunesc acum laolaltă, în creștinismul primitiv, care este cel adevărat, căci el poruncește să trăiești în curăție și modestie și având drept călăuză iubirea aproapelui după pilda lui *Christ*.

Da, mi-a povestit un fost consul francez la Canton, câtă virtute chețuiesc chinezii convertiți la creștinism, și în ce fel ne mai auzit realizează ei iubirea de aproapele pe pământ... Creștinismul îmi pare ca o grădină imensă: ici unele flori se vestejesc, doar mai încolo înfloresc altele cu o suavitate fără de seamă; nici odată însă grădina nu rămâne fără flori, nici vâzdubul fără parfum și nici brazdele fără semințe. Judecați acum în liniște: ce rezultat au avut în istorie și au azi celelalte religii? *Budhismul* sugrumă orice pornire în negura monstruoasă a *Nirvanei*, *Mozaismului*? A rămas aceiaș criptă îngustă în care se târâsc ființe mici la suflet, intolerante și ur-

cioase, pentru cari frumosul n'are rost ci e înlocuit cu fanatismul. Religia lui *Mahomed*? O credință sanguinară din principiu, și care odată trecută epoca de lupte în care sângele vărsat îi uda rădăcina, a rămas stors fără putere, fără viitor. Numai creștinismul își păstrează încă florile răsarite din alt sânge mai nobil, mai roș, din sângele pur al lui *Christ*, vărsat pentru a ne răscumpara pe noi, câți suntem trăit, câți trăim, câți vom trăi pe această lume sublunară..

...Crepusul pretimpuriu de iarnă își îngrămădește umbrele deasupra catedralei *Notre-Dame*. La spatele meu peluza statuii lui *Carol-magnu* străluce de un verde sombru. Albeața marmorei din care e cioplit *Imperatorul* răsfîrînge lumini venite nu știu de unde. Proportțiile catedralei s'au mai mărit, de pare că ea se întinde acum ca un munte peste întreaga insulă, împreunându-se sus cu cerul cenușiu. Puțin câte puțin cizelurile de pe fațadă i-se confundă cu umbrele serci. Iar din monștrii de piatră nu mai deslușesc decât unul, pe cel mai mare, un cap de diavol cu urechile late, cu botul turtit, cu ochii rîzători, și purtat de un trup de țap, cu aripi fioroase de vampir.

Paris, sfârșitul lui Decembrie.

MOBILE

in cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru dormitor
sufragerie
locuțe, garton
în garnitură de
plele și de aramă
precum și covoare

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nagyseben, Str. Șaguna Nr. 7.

I.

Fantoma tradării.

Ajunși la putere în urma luptelor titanice duse de alții, — Robespierre și tovarășii săi, și după ce dușmanii din afară au fost bătuți la toate horele, au voit să perpetueze regimul terorismului care le asigura autoritatea și puterea supremă. Ei își închipuiau că ei sunt adevărata întrupare a noii libertăți — pentru dobândirea căreia nu contribuiseră nimic.

Ocuparea Bastillei, cea dintâi lovitură grea ce a primit-o regalitatea, se datorește inițiativei lui Camille Desmoulins; asaltul palatului regal dela 10 August se datorește activității lui Danton și a tovarășilor săi. Unde erau în aceste zile critice Robespierre și credincioșii lui? „Ascunși în cartierele cele mai depărtate”, de unde au ieșit numai după izbânda desăvârșită, — ca să reclame pe seama lor locul întâi.

Ajunși în fruntea conventului, au decretat legi peste legi ca să-și asigure suprema autoritate. Cine îndrăznește să cătească împotriva acestei autorități — era trădător. Fantoma tradării era pretutindenea. Cei mai buni patrioți cari au dat zeci de dovezi reale despre iubirea lor de țară erau suspecti, pentru că puteau fi rivali ai detentorilor autorității. Și închisorile se umpleau de cei mai distinși fii ai revoluției, cari părăseau închisorile numai ca să urce scările esafodului. Înaintea lui Robespierre toți erau suspecti de tradare de patrie. „Legea suspectilor” (dela 17 Septembrie 1793) spune că „sunt suspecti toți cei cari prin acțiunile, relațiunile, vorbirile, scrierile lor etc... s'au făcut suspecti”.

„Eu sunt suspect, tu ești suspect, el e suspect, noi suntem suspecti, voi sunteți suspecti, ei sunt suspecti” — de tradare se conjuga pretutindeni.

„Păziți-vă limba, păziți-vă privirile! Dacă nu sunteți suspecti pentru altceva puteți ajunge suspecti — cum se va zice în curînd — de-a fi suspecti...”¹⁾

Danton, care prin munca sa uriașă de organizare a rezistenței naționale salvase republica, — ajunge suspect, pentru că cerea acum un regim legal; Camille ajunge suspect pentru că cere să se pună capăt vărsărilor de sânge inutile.

Lată cum desorește Camille Desmoulins tirănia „autorității supreme” cu pilde din istoria lui Tacitus:

„În acele vremi părerile erau crime de tradare de patrie. Mai trebuia numai un pas ca privirile, tristețea, compătămirea, oftatul sau chiar tăcerea să fie socotite tradare. Trebuia să te bucuri de moartea unui prieten sau a unei rudeni ca să scapi tu de moarte. Sub împăratul Nero mulți cetățeni ale căror rudeni au fost decapitate au adus jertfe de mulțumită Zeilor. În ochii tiranului totul era suspect. Era cineva popular? Suspect, pentru că era un rival care putea să urzească o răscoală: — Te fereai de popularitate și trăiai retras? Suspect, pentru că viața asta retrasă putea să atragă atențiunea publică. — Era cineva bogat? Suspect, pentru că poporul putea fi cumpărat cu bogățiile lui. — Era sărac? Suspect, pentru că nimeni nu e mai întreprinzător decât cel care n'are nimic. — Erai melancolic și îmbrăcat fără îngrijire? Suspect, pentru că te întristai asupra stărilor publice miserabile. — Erai vesel și trăiai bine? Suspect, pentru că te bucurai că tiranul e bolnav. — Erai filozof, orator sau poet? Suspect, pentru că nu se cuvine să ai faimă mai mare decât conducătorii...”

Fantoma tradării a secerat nenumărate jertfe. „În 47 de zile, dela 10 Iunie până la 27 Iulie 1794, numai în Paris au fost 1376 decapități. În zilele de 7 și 8 Iulie au fost executate 150 persoane”²⁾

De fantoma tradării a fost nevoie ca Robespierre și tovarășii săi să poată rămânea dictatorii republicii, singurii detentori ai „autorității supreme”, care le-au dat-o alții, pentru ridicarea căreia ei n'au făcut nimic.

Cronică literară.

Cum s'a stricat limba românească?

De Dr. Al. Tălășescu.

(Urmare).

Robia limbei noastre o putem prețui în toată grozăvia ei numai prin faptul că un Stefan cel Mare, când se găsea în fața lui Dumnezeu zice în slavonește „Tatăl nostru”¹⁾. Deci cea mai mare figură a neamului românesc n'avea pentru mângâierea sufletului său nici un singur cuvânt rostit în limba lui maternă, ci în o limbă în care nici gândirea sa, nici cugetul său, nici simțirea sa nu putea să aibă o dreaptă interpretare.

Mă întreb dar, cum de mai știa chiar Dumnezeu că mai există un popor românesc pe lume? De sigur că nu din rugăciunile ce le-a învățat românul dela preoți slavi, ci din suspinele și vaelele lui pe cari le rostea din inimă îndurerată pe limba lui strămoșească: „Doamne îndură-te de suferințele noastre!”

Limba noastră născută din limba rustică română, adică din limba colonilor agricoli, aduși în Dacia și din aceea a iliro-thracă pe care o vorbeau Dacii²⁾, a suferit fără îndoială multe violențe unele cicatrizate, altele însă, și azi sângerinde, cer vindecare.

Intocmai precum în limba maghiară toate organele corpului dela firul părului capului până la degetele picioarelor sunt adevărate cuvinte ungurești monosilabice, astfel toate părțile corpului nostru sunt de origine latină ceea ce dovedește adevărata noastră viață: păr, cap, țastă, frunte, pe, ochi, nas, urechi, gură, dinte, gingi, limbă, gât, umeri, brațe, cot, pumn, mână, degete, unghii, picioare, inimă, plămâni, splină, sângele și tot ce este viața în noi și chiar „sufletul” nostru este de origine curat latină. Înzădar a venit slavul și ne-a botezat sufletul cu vorba „duh”, acest cuvânt n'a prins decât în mod suprapus, ca o expresiune oficială, sufletului românesc, pe care în orice haină străină l-a îmbrăcat, ori cât l-a torturat, el tot mare și nobil a rămas, după cum l-am moșenit dela mării și nobilii noștri strămoși.

Slavii pretind că ei ne-au învățat agricultura: fiindcă avem dela ei cuvântul br a z d a și câteva unelte de gospodărie? Aceasta însemnează numai că într'adevăr am fost în contact cu ei, dar dacă răscolim puțin partea sufletească a cuvintelor pe cari le avem dela slavi, vom ajunge numai decât la convingerea că tocmai natura acestor cuvinte dovedește că am fost, ca și maghiarii, mai mult asupriți de ei, decât prieteni convicțitori cu ei.

Cine „stăpânea” pe sârmanul țaran român? „Boierul”. Cine era la început boierul? „Boierul” adică pe bulgărește luptătorul, războinicul. Ce a câștigat românul dela boier? Următoarele cuvinte slave pe cari ni-le-a impus, după ce ne-a supus: rob, robie, obidă, sâlă, siluire, spaimă, stăpân, slugă, slujnică, slugărnice, gospodar, gospodină, bogat, treabă, plată, răsplăt, dobitoc, dobândă, dijmă, câșt, zalog, jalbă, milă, mită, boală, năcaz, goană, prigonire, muncă, muncă silnică și alte foarte numeroase cuvinte cari toate reamintesc o stare de supunere socială și economică față de asupritorii slavi. Ei ne-au răsbotezat orasele și scumpele văi zicându-le Ilfov, Prahova, Brașov, Gor-jiu, Dol-jiu din cetatea Casium au făcut Harsova (Dobrogea) ș. a. dar totuși munții înalți au rămas Omul, Surul, Retezatul, Negeul, Vulcanul, etc. Ceeace dovedește că până acolo nu s'au întins interesele lor.

Fără să mai aduc noi exemple trebuie să recunoască ori și cine că limba noastră n'a fost înfrățită cu elemente slave, ci că ea a fost siluită, profanată cu cea mai scârboasă violență din care s'au născut uneori cuvinte monstruoase ca „Boh da prosti!” și „Duh” pentru a înăbuși vechea mulțămire pioasă de „primească Dumnezeu!” și „sufletul” nostru. Din „mărire” s'a făcut „slavă”; „îndurarea” s'a dublat cu cuvântul „milă”, milostivenie, iar „îndurătorul” a devenit „milo-

stiv”. Precurata Maica Domnului ne apare sub numele de „Precistă”, neprihănită; speranța și disperarea noastră s'a răsbotezat în nădejde și desnădăjduire; „mărturisirea” păcatelor s'a vrefăcut în „spovedanie”; „aerul” în văzduh; „timpul” în „vreme” poporul în norod, „sântul” în sfânt, „binecuvântarea” în blagoslovenie, „Buna-vestirea” în Blagoveștenie, iar viața care româmul și-o datorea libertății din străbuni, și-a schimbat-o în „trai chinuit” sub „oblăduirea duhovnicească și obida slavă”.

Mă unesc dar, și sper că cu toții ne vom uni cu dl Lahovary, de a ne rentoarce la limba „veche” a religiei noastre, care însă n'a fost scrisă de mitropolitul Teofilact, Teocit, sau alt episcop bulgar, ci pe aceea care, cu toate asupririle timpurilor cu toate profanările celor mai scumpe sentimente, a rămas criză în forma ei arhaică numai în inimile poporului român și pe care și azi le pronunță cu aceeași dulceață armonioasă cași acum o mie de ani: „sânt'ana, sânjorj, sân-petru, etc.

Aceasta a fost și gândirea sănătoasă și intențiunea măreață a pleiadei de cărturari români, cari acum 70 de ani au încercat o regenerare radicală a limbei, prin alungarea slavonismelor din ea, dar care n'a reușit decât în parte, totuși a avut o colosală înrădăcinare asupra cultivării noastre și pe care Xenopol o numește perioada de renaștere a limbei și literaturii române, iar dl I. N. Lahovary o tratează de stricare a limbei de cătră ignoranții și pedanții caraghioși.

Nu a trebuit să vie azi, după 70 de ani, dl I. N. Lahovary să ni-o spuie că școala lui Laurian, Massini și Cipariu a avut părți neadmisibile de geniu limbei române de azi, dar ca să afirmăm cu dl Lahovary, că tot ce au conceput acei oameni a fost o nenorocire pentru limba noastră, este o exagerare rău voitoare dacă nu chiar mai mult.

Fiecare român iubitor de neam, care are în sine bunul simț al tradițiunii de a respecta pe antemergerii neamului său, pe acei cari au sacrificat întreaga lor viață pentru cultivarea limbei și înălțarea neamului, trebuie să se închine cu pietate înaintea memoriei acestor bărbați, pe cari dl Lahovary îi bagă într'o ciorbă de „ignoranți”, „pedanți” cari strică limba românească și azi cu străinisme inutile. Nu știu dacă dl Lahovary intenționat, sau nu, a făcut acest amestec, totuși trebuie să relevăm faptul că întreaga d-sale scriere respiră (dogorește) o ură neobiectivă în contra acestor bărbați de mare merit. D-sa uită, sau poate nici nu și-a dat seamă vre-odată, că fără atitudinea reformătoare a acelor scrietori, n'ar fi în stare să scrie așa de frumos, așa de românește, deși pe ici colo greșește, întrebuintând slavonisme căutate de prin ceasloave. D-sa vrea să-și amintească, că poporul lipsit de unitate culturală, vietuind sub diferite juguri politice, fără școală, sau cu școală dușmănoasă limbei sale, se desorientează foarte ușor și atunci limba poporului nu poate fi cultivată decât pe cale literară; altfel ea ajunge să se transforme în jargoane cu tendințe spre maghiarizare și slavizare.

Domnul Lahovary afirmă că regenerarea limbei este egală cu latinizarea și franțuzirea ei și că ori și cine s'ar atinge de „Boh da Prostii!” și de „slavă” al d-sale este un ignorant și un desfigurator al limbei strămoșești.

Relativ la „latinizarea sistematică a limbei naționale în Transilvania” dl Lahovary trebuie să stie că dânsa n'a avut alt rezultat decât o foarte bună ameliorare a conștiinței naționale, ceea ce cu „bogda prosti” nu s'a putut obține în Principatele Române. Infiltrarea în limbă a mai multor neologisme de origine latină sau franceză, din cari multe sunt pe cale de a dispărea și fără intențiunea dlui Lahovary, n'a putut strica limba poporului, fiindcă poporul primește foarte încet ce i-se impune, dar dacă a primit multe din ele însemnează că a avut nevoie de ele pentru îmbogățirea și înfrumusețarea limbei.

De altfel d-sa în studiul ce discutăm nu exprimă teama că se strică limba poporului, ci că se schimonosește limba literară și devine neînțeleasă de popor, cu alte cuvinte d-sa susține că literații să urmeze întocmai poporul, fără ca și ei să aibă pretențiunea de înrădăcinare culturală asupra limbei poporului, ceea ce în țările unde limba românească este subjugată ar fi un dezastru național, o jargonizare a limbei.

1) Carlyle, The french revolution. Vol. III.

2) Albert Malet: L'Epoque contemporaine. Pag. 100.

1) Delavrancea: Apus de soare pag. 156.

2) N. Iorga: Geschichte des Rumaenischen Volkes.

Cap. II.

Fixarea limbii și neologismele.

„Limba n'o făurescă cărturarii, n'o docretează filologii din fundul bibliotecii lor. Nu! Ea e din genul, din firea, din temperamentul, din moravurile unui popor. Obiceiul, uzul este în aceasta privință suveran desăvârșit!”

Iată cari sunt părerile dlui Labovary asupra formării și a fixării limbii. D-a da deplină libertate poporului chiar să altereze limba, dacă el o crede de cuviință, fapt care foarte des se petrece la poporul mărginaș cu alt neam de oameni. În felul acesta nu numai s'a stricat într'adevăr limba românească, care stricăciune a progresat dela periferie spre centru atât în Transilvania și spre Ungaria și Săcuime, cât și în Moldova și Bucovina din spre Rusia și Galizia ruteană, dar s'au maghiarizat, rutenizat și rusificat sate și regiuni întregi. Desnaționalizarea s'a făcut prin un proces de dublare de cuvinte, de înțelesuri, împrumutări de proverbe, și de expresiuni, și în fine prin înlocuirea întregii limbi.

Azi e vorbă să se facă în Ungaria un episcopat unguresc greco-ortodox, pentru românii maghiarizați cari nu mai înțeleg liturghia pe românește, și cari au ajuns la convingere că limba românească, nu este singura limbă sacră ortodoxă, iar în Bucovina se cere episcop rutean pentru românii rutenizați sau înlocuiți cu ruteni, cari s'au strecurat printre români.

În Basarabia graiul românesc în biserică și școală este înăbușit de 100 de ani, deci ne putem da seama chiar dela distanță ce limbă vorbese ei, cu unul abea m'am putut înțelege cu un marinăr român de lângă Nistru ce servea pe un vas de război rus

În Serbia Românii formează un nou jargon româno-sârb și dacă sărăcia lor nu i-ar mai aduce prin România la lucru, de mult și-ar fi uitat limba. În Bulgaria stau și mai rău. Intoleranța bulgarului este așa de mare, încât chiar în satele bulgărești din Dobrogea, românul, ajuns servitor la bulgar, se desnaționalizează stricându-și limba.

Poporul de jos, în special cel agricol, n'are nevoie să vorbească două limbi, dar când se află amestecat cu alt neam și este lăsat în voia lui, el ori absoarbe, ori este absorbit, mai ales când este ajutat în direcțiune opusă prin lipsă de școală în limba sa, pe când limba vecinului are ocaziune să o cultive și în școală și în practica de toate zilele.

Până ce fetele nu mergeau la școli și nu intrau în relațiuni cu lume străină, femeile erau un element internic de conservare a limbii. Acum ele merg în fruntea modei de a vorbi limbi străine, de a-și însuși port străin, sunt cele mai ușor de desnaționalizat pentru avantaje economice cari ar satisface luxul lor.

(Va urma.)

Invitare la abonament.

— Abonați „Tribuna”. —

Acel intim și călduros contact sufletesc ce s'a stabilit între „Tribuna” și cetitorii ei, ne îndeamnă să ne îndreptăm cu încredere și dragoste acum în pragul unui nou an, către publicul nostru ceitor, care prin alipirea și devotamentul său statornic către „Tribuna” a făcut din ea unul din factorii de căpetenie ai vieții noastre publice. Suntem convinși, că nu prin noi, ci prin publicul ei cetitor și-a dobândit „Tribuna” această importanță. Căci acest public este elita intelectualității românești, care a fost totdeauna accesibilă ideilor de înaintare și de progres. Aceasta intelectualitate se inspiră, din cele mai avansate ideale în politică și din cea mai curată concepție naționalistă în literatură. „Tribuna” este expresia fidelă a acestei intelectualități, dela aceasta primindu-și toată puterea, dragostea și îndemnul de a se face vestitoarea tuturor dorințelor, gândurilor, speranțelor și luptelor naționale. Cu rădăcinile ancorate adânc în conștiința mai bună a neamului ea a rezistat tuturor persecuțiilor vrăjmașului fi-

resc, plătind cea mai onorifică contribuție de sânge în cursul anilor și a înfrunat toate viforele calomniilor, minciunilor și bârfelilor deslănțuite le un an încoace împotriva ei. Ea este termometrul auterii de reacțiune a poporului nostru în procesul permanent, de fiecare clipă al triumfului valorilor morale și ideale asupra valorilor în curs, al primirii și reînnoirii prin idei și oameni, proces care nu încetează niciodată la popoarele în care e viu pulsul vieții. În viața unui popor, a unui partid se pot aduna multe rele, multe păcate și neajunsuri, motiv de desperare ar fi numai atunci când n'ar exista o reacțiune destul de puternică de a lupta pentru stărpirea lor.

„Tribuna” intrupează ideea acestei reacțiuni a puterii de viață a poporului nostru și apelează azi mai mult ca ori când la sprijinul cetitorilor ei, cari pot pricepe în toată intensitatea lor fenomenele actuale din viața noastră publică.

Deschidem abonament nou la „Tribuna”:

Pe un an	28 cor.
Pe jumătate an	14 cor.
Pe o lună	2.40 cor.

Pentru România și străinătate 40 franci.

Cronică externă.

Alegeri pentru Reichstagul german. Azi, 12 Ianuarie n., au început în țările imperiului german alegerile pentru Reichstagul din Berlin. Pentru cele 397 de mandate se luptă 1428 de candidați. Social-democrații au pus candidați în toate cercurile electorale.

În Reichstagul trecut mandatele erau împărțite în modul următor:

Conservativi	101
Centru (clericali)	104
Liberali	101
Social-democrați	52
Alte partide	39

Liberalii și social-democrații speră să câștige un număr însemnat de mandate.

Pentru susținerea ordinii s'au luat măsuri întinse, până acum însă n'a fost nevoie de intervenția forței armate.

Turcia și războiul cu Italia. Ziarul „Sabach” din Constantinopole publică un foarte important interview cu ministrul de război Mahmud Şefket paşa.

Ministrul declară mai întâi că zvonurile răspândite în Europa despre tratativele de pace la cari ar participa guvernul otoman, sunt cu totul neîntemiate.

Ministrul amintește că cu vre-o câteva zile înainte de izbucnirea războiului primind vizita atașatului militar italian, i-a spus că dacă Italia ar ataca Tripolitania, războiul ar dura vreme îndelungată și Italia ar întâmpina cea mai uriașă rezistență și dificultăți pe cari nici nu le bănuște.

Atașatul militar a răspuns că e încredințat despre acest lucru și a exprimat dorința ca cele două țări să păstreze bune relațiuni.

Guvernul italian, însă, n'a ținut seama de aceste declarațiuni și acum, după violenta rezistență pe care armata italiană a întâmpinat-o în Tripolitania, Italia poate vedea că apărarea va fi și mai crâncenă la Djebel, Garian și pretutindeni în vilaetul african al Turciei.

Atâta timp cât Italia nu va zdrobi această rezistență, ea nu se va putea considera victorioasă nici în ochii lumii militare, nici în lumea politică.

Vor trece ani până ce Italia se va putea instala la Benghazi și atâta timp cât Italia nu va putea valora drepturi suverane asupra Tripolisului și Benghaziului, Turcia nu poate intra în tratative.

Proclamând cu atâta grabă anexarea, Italia a comis o greșală politică, dar lucrurile se pot aranja.

Se vor găsi alte baze de negociare.

Italia nu trebuie să uite că în trecut a pro-

clamat anexarea Abisiniiei, cu toate astea, Abisiniia e independentă.

Punctul de vedere otoman e cunoscut de toată lumea.

Poarta e vecinic gata să înceapă tratative, dar în condițiuni onorabile nu numai pentru Italia, ci pentru ambele țări.

Școala de industrie din Sibiu.

Reuniunea femeilor române din Sibiu, în urma experiențelor făcute la școala de menaj și industrie de casă, a hotărât a aduce programului de până acum unele modificări pe care le află necesare, pentru a putea da elevelor, care frecventează aceste cursuri, pregătirea necesară.

Reuniunea, având în vedere slaba pregătire a fetelor noastre pentru marea și frumoasa chemare ce ele au în viață, și constatând puțina educațiune națională pe care o primesc în școlile străine, a hotărât a face din școala de menaj nu numai un curs de bucătărie, ci un curs de completare a studiilor, un curs, în care elevele pe lângă partea teoretică și practică a ocupațiunilor casnice să poată primi și instrucțiunea necesară în toate direcțiunile, precum: economia de casă, igiena, contabilitatea menajeră, chimia alimentară, noțiuni pentru creșterea copiilor, literatura românească, cursuri de grădinarie etc., pentru a putea corăspunde pretențiunilor timpului de azi, care cere dela fetele pe lângă însușirile casnice și o instrucțiune mai îngrijită.

În special se va da atențiune în acest curs educațiunii naționale, de care se simte atâta trebuință în țara noastră.

Pentru ca elevele să poată primi instrucțiunea și educațiunea necesară, Reuniunea a găsit nesuficient timpul de trei luni, care forma până acum un curs, și anul acesta a hotărât ca durata cursului să fie de cinci luni.

Școala pentru economia și industria de casă, are o secțiune economică și una industrială.

Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde o parte teoretică și una practică.

Partea practică.

1. Prepararea bucatelor simple, prepararea bucatelor pentru ocaziuni.
2. Cunoașterea, conservarea și prepararea cărnurilor albe (păseri, vițel), a cărnurilor roșii (vită, porc, berbec), a vânatului, a racilor, broaștelor, melcilor etc.
3. Cunoașterea și prepararea legumelor, conservarea lor sub diferite forme, precum: uscate, sărate, conserve în oțet, conserve procedul Rex.
4. Cunoașterea fructelor, pregătirea lor pentru trebuințele zilnice și conservarea lor sub diferite forme, precum: uscate, compot, marmeladă, dulceață, serbet, sirop, lichior, vin.
5. Prepararea pâinei și a cozenacilor (colaci) și a diferitelor prăjituri.
6. Aranjarea meselor, prezentarea bucatelor și modul de a le servi la diferite ocaziuni.
7. Compunerea listei de bucate pentru ocaziuni și pentru familie, potrivit cu starea materială, cu anotimpul, cu starea sanitară, cu etatea și cu ocupațiunea membrilor familiei.
8. Îngrijirea pasărilor de curte.
9. Curățirea odăilor și păstrarea ordinii.
10. Spălătul și călcatul rufelor simple și al celor întărite; spălătul și călcatul stofelor de lână și de mătăsă, scoaterea petelor de pe rufe și haine.
11. Prepararea săpuului.
12. Grădinaritul.

Partea teoretică.

Studii:

1. Religiuina.
2. Economia domestică (de casă).
3. Chimia alimentară.
4. Noțiuni de grădinarie.
5. Contabilitate menajeră.
6. Igiena (noțiuni de anatomie, de fiziologie și îngrijirea bolnavilor).
7. Limba și literatura română.

Cursul acestei secțiuni durează cinci luni, dela 1 Septembrie n. până la 1 Februarie, sau dela 15 Februarie până la 15 Iulie n.

Elevele cursului de menaj sunt obligate a trece în timpul liber în secțiunea industrială, unde vor lucra în timpul de cinci luni următoarele: rufărie; o cămașă de zi, o pereche de pantaloni, un camisol; lucruri de lux

în stil românesc; croitorie: o bluză simplă, o păreche de foi (fustă simplă), și cărpitul rufelor și al hainelor.

Elevele secțiunii de menaj sunt toate interne. Se primesc eleve cari au implinit cel puțin 15 ani, sunt preferite cele cu clase civile.

Taxele sunt de 70 cor. lunar, din care 10 cor. se socotesc pentru instrucțiunea ce o primesc în secțiunea industrială.

Taxele se plătesc în mod anticipativ, fie lunar, fie pe cursul întreg. Afară de această taxă mai e o taxă de înscriere de 5 cor., iar pentru întrebuințarea mașinei de cusut 8 cor. pentru cursul întreg.

Secțiunea industrială.

Secțiunea industrială cuprinde un curs de 5 luni și un curs de un an. Cursul de 5 luni începe la 1 Septembrie n. și durează până la 1 Februarie; în acest curs se lucrează: croitoria (haine), cărpitul, broderii în diferite stiluri și țesutul. În cursul de primăvară, care începe la 15 Febr. n. și durează până la 15 Iulie, se lucrează rufărie, broderii albe și colorate, cărpitul și țesutul. În ambele cursuri se predau și noțiuni teoretice relative la aceste lucruri.

În cursul de un an se învață: cusutul rufelor și al hainelor, precum și croiul lor; dantele cu ciocănele (Klöpplabert), broderii albe și colorate, țesutul (tors, erzit, invelit, țesutul pânzei în 2 ite, alesături în bum-bac, lână și mătase, țesătură Smirna); desen, pyro-gravură, pictură aquarelle; montatul diferitelor obiecte, cărpitul rufelor și al hainelor.

Elevele secțiunii industriale pot fi atât interne cât și externe. Elevele interne ale acestei secțiuni plătesc o taxă de 70 cor. lunar, din care 10 cor. se socotesc ca didactru; taxa de înscriere e de 5 cor., iar pentru întrebuințarea mașinei de cusut 4 cor. lunar.

Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Instrucțiunea în ambele secțiuni e în limba română; elevele pot lua lecțiuni de limba franceză sau germană, de muzică instrumentală sau vocală, de pictură etc. pe lângă o taxă separată.

Și în cursul acestei secțiuni, taxele se vor plăti anticipativ.

Elevele interne ale școlii au să aducă cu sine: o saltea, o plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, jumătate duzină rufe de corp, 6 ștergare pentru bucătărie, obiecte de toaletă, precum: piepen, perie de cap, perie de dinți, și hainele necesare. Sorturile pentru bucătărie și uniformă pentru casă și-le vor coasa ele înseși.

Afără de aceste cursuri școala mai are un curs special de bucătărie fină, care începe la 1 Februarie n. și durează până la 30 Aprilie. Taxa lunară e de 90 cor. pentru elevele interne, de 75 cor. pentru cele externe; externe nu pot fi însă decât acelea, a căror părinți locuiesc în Sibiu.

Pe lângă instrucțiunea teoretică și practică, se dă o deosebită atențiune educațiunii, și pe cât permite timpul și împrejurările, elevelor li-se va face posibilă frecventarea concertelor de seamă, a teatrului, și în deosebi a diferitelor manifestări artistice românești.

Impărțirea orelor. (Secțiunea economică). Elevele sunt împărțite în două grupuri.

Grupul I. Ora 7 Dejunul. 8—9 Explicarea listei de bucate, rețetele mâncărilor. 9—10 Prepararea bucatelor. 12 Prânzul. 1—2 Recreațiune. 2—4 Lucrul de mână. 4—5 Ojina și recreațiune. 5—7 Studii. 7 Cina. 7 jum. — 9 Prepararea lecțiilor pentru ziua următoare. 9 jum. Culcarea.

Grupul II. Ora 7 Dejunul. 7 jum.—9 Curățirea odăilor. 9—12 Lucrul de mână (Lunia spălat, Joia căleatul rufelor). 12 Prânzul. 1—2 Recreațiune. 2—4 Lucrul de mână (Sâmbăta cărpitul). 4—5 Ojina, recreațiune. 5—7 Studii. 7 Cina. 7 jum.—9 Prepararea lecțiilor pentru ziua următoare. 9 jum. Culcarea.

NB. Vizitele sunt permise numai între orele: 3—5 după amiază.

Să ne lămurim.

În numărul 270 — 10 (23) Decembrie 1911 — al acestui prețuit ziar am scris un articol sub titlul: „Să ne deschidem ochii”, care articol o seamă dintre învățători, între cari și d. Dimitrie Boar, dimpreună cu d. Ioachim Versigan inv. în granița nu știu în care colț al țării, îl restălmăcesc și se năzuiesc a constata, că eu aș fi contra intereselor și aspirațiilor noastre juste de a avea și din simțul nostru reprezentanți în corporațiunile noastre bisericești-școlare superioare. Ba, scâlnela dela granița țării, d. Versigan afirmă, că eu mi-aș fi fi bătut joc de întreg corpul nostru învățătoresc. Aceste mărturisiri le fac domni suspomeniți în „Românul”, cel cu pricina. În contra acestor afirmări eu protestez și declar sărbătorește, că așa ceva nici prin gând nu mi-a fost.

D. Boar mai vine apoi și-mi explică chestia în mod cât se poate mai diplomatic. Mersi dle Boar! Eu știu, ce misiune are un membru în congres și nu cer sfat în privința aceasta dela dta!

Mi-ar plăcea foarte mult, dacă mi-aș putea pune inima înaintea dlor suspomeniți și atunci sigur s'ar convinge, că soarta dascălului român dacă nu mai mult, atâta imi zace la inimă cât dlor.

Eu n'am zis nici când, cum a zis-o odată d. Boar, ca comisar de examene, că dascălii din Banat au școală ca niște palaturi și totuș nu muncesc și la a cărui raport, Consistorul, dacă nu mă înșel, a fost silit, să pedepsească pe mai mulți dascăli — cu palaturi.

Un păcat mare am și eu, nu-i vorbă. Sunt prea simțor. Dar ce să fac? M'am forțat de multe ori să fiu și eu ca mulți muritori: fățarnici; dar înzadar. Ai auzit dle Boar?!

Un păcat mai am. Ce văd și aud, — când e vorba de școală și dascăl, — nu pot să retac. Și aceasta o fac pentru îndreptarea răului. Știu și sunt convins, că voi trage asupra-mi odiul poate a multor colegi, ba poate alții vor alerga pe la Chereș după barcase, ca să mă distrugă cu ele, dar nu-mi pasă! Dacă știe cugetul meu și vede inima mea, ce o am față de școală și dascăl, îl rog, să-mi răsplătească El, dacă-s păcătos.

Aceste m'au îndemnat să scriu, mai deunăzi articolul sus pomenit. Am scris pe scurt și fugitiv, ce regret foarte mult, dar am cugetat, că voi fi înțeleș. Aflu deci consult, să lămuresc chestia.

Naime de toate declar, că scrisul meu nu se referște decât numai la *diocesa Aradului*.

Să începem deci.

În alineatul 6 din articolul meu am zis: De altcum nu-i oportun pentru prezent ajungerea din partea noastră în congres, pentru că 2—3 inși — aici am greșit cu numărul — ar fi numai mameluci în mâna celorlalți membri.

Pasajul acesta este a se înțelege așa: Pentru prezent nu-i oportun ajungerea din partea noastră la congres, pentru că nu suntem pregătiți. O chestie atât de importantă reclamă organizare, multă muncă și seriozitate. Dar nu-i oportun nici din motivul, deoarece spiritele sunt foarte agitate. În lupta aceasta nefericită a bărbaților noștri politici sunt împărțiți în două tabere: „Tribuniști” și „Româniști”. Astfel stând treaba, de sine se înțelege, că ficcare partid luptă să iasă învingător omul său.

D. Iosif Moldovan — căci numai eu dânsul am de lucru — a candidat — după cum arată procedurile dsale — nu ca învățător, ci ca membru al unui partid.

Acum să mi-se ierte, să întreb: permis a fost, să ne băgăm și noi dascălii în lupta aceasta nefericită? Și, permis e, ca un dascăl să facă chestie de partid politic? Eu zic, că în cazul de față nu a fost permis. Nu, pentru că în congres dascălul ca om trebuie să fie liber și de sine stătător, care să reprezinte interesele noastre și nu a unui partid.

Când am vorbit deci de mameluci, am zis-o numai cu privire la d. Iosif Moldovan, care ca membru a unui partid, dacă era ales, trebuia condiționat să se supună disciplinei aceluia partid, care l'a „sprijinit”, pentru că la noi așa e moda; altcum e timbrat de „trădător”. Și moda aceasta la noi e nu numai în cele politice, ci după cum vedem, la ori ce alegeri...

Că d. Moldovan de prezent e înclinat spre partea afirmărilor mele, ne arată destul de elocvent articolușul dsale din posta redacției apărut în organul „Reuniunea Învățătorilor”.

Dsa ca stăpân al organului a fost zis odată, că în organ nu permite, să se scrie chestii personale — și foarte corect, — ci numai pur pedagogico. Dsa a făcut însă mai mult. A făcut chestie de partid.

Ar urma, ca să-mi spun acuma părerea despre organizarea și respective să arăt calca pe care să ne ajungem noi scopul dorit. Nu vreau însă acum deodată să apar ca „sfătuitor”, de groaza sentinței dela graniță. Mă tem, că o să mă numească iarăș de „puțintel” și n'aș vroi să apar nici măcar atâta. Va veni timpul, când agitația spiritelor va înceta și va dispăre cu totul. Nu vor fi desbinări, ci vom fi cu toții un trup și un suflet. Eu până atunci, precum în trecut așa și în viitor mă voi năzui din toate puterile să-mi împlinesc datoria în școală, ca astfel îndestulind pe părinții băieților ieșiți de sub mâna mea, la timpul cel mai apropiat, când voi umbla din casă în casă să le cer votul, pentru colegul meu care va fi candidat, pentru sinodul eparhial sau congres, să nu-mi zică: ba.

Așa cred eu, să ne ajungem scopul dorit, nu prin vorbe goale vorbite pe stradă, că așa și așa ar fi bine și alergarea la Tânda și Manda după ajutor, căci, dacă n'ai la spate poporul, nu-ți pot ajuta nimic.

În urmarea acestora declar sărbătorește, cu nu sunt contra intereselor și aspirațiilor noastre juste, din contră, doresc din toată inima, ca în corporațiunile noastre bisericești-școlare să fim reprezentați și cu preoții dimpreună să formăm majoritatea.

Tot astfel stăm și cu alineatul 8 din articolul meu recent, unde am zis: Pe noi de altcum nu titlurile și rangurile ne preocupă, ci ameliorarea stărei noastre morale și materiale.

Și pasajul acesta este a se înțelege pentru prezent și tot din motivele arătate la început. Și am zis și aceasta o repet din nou, că și până ce o să ajungem în congres, o Reuniune cu 3—400 de membri încă poate face mult în ce privește ameliorarea stărei noastre morale și materiale.

Acuma cred, că suntem pe deplin lămurii și discuția cu privire la chestia aceasta ar fi bine să o încheiem deocamdată, pentru că eu, mărturisesc, n'aș avea poftă să mai vorbesc. Eu am trecut peste feriile Crăciunului și trebuie să stau în școală, să-mi caut de treabă.

Altcum cine are timp, poftescă.

Socodor.

Iulian Pagubă, inv.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Revoluția din China.

Evenimentul predominant al anului ce se încheie n'a fost nici războiul italo-turc, nici conflictul franco-german, nici criza constituțională din Turcia, ci unul petrecut la mii de leghe depărtare: Revoluția din China.

Această revoluție nu e o mișcare insurecțională a unor pături nemulțămite; ea nu are caracterul zgomotos al atâtor mișcări populare din China; ci e revolta unei națiuni de sute de milioane împotriva unei dinastii străine care o apasă și o sugrumă de aproape trei veacuri; revolta care, schimbând fața Chinei, va avea o repercusiune și asupra lumii întregi.

În cele ce urmează vom arăta obârșia și adevăratul caracter al acestei revoluții care, în felul ei, poate avea în Asia aceleași urmări pe cari le-a avut revoluția din 1789 în Europa.

Acum 270 de ani, în 1640, un popor războinic mătaro-manciurian năvălește asupra Chinei pe care o lungă civilizație o molesise. După o scurtă și slabă rezistență, poporul chinez, care număra de pe atunci sute de milioane, e cucerit de poporul năvălitor, care la acea epocă nu număra mai mult de zece milioane. Dinastia Tching, dinastic națională a Manciurienilor, devine stăpâna Chinei.

Popor viguros, brutal, Manciurenii încătușeau repede pe Chinezi. Aceștia sunt aserviți până în punctul că ajung străini în țara lor. Funcțiunile principale, demnitățile cele mai înalte cad toate în mâinile Manciurenilor. Chiar în sudul Chinei, unde elementul băștinăș a fost mai rezistent, și unde funcțiunile s'au putut încăpea toate pe mâinile Manciurenilor, demnitarii chinezi sunt supraveghiați și călăuziți de câte un înalt demnitar manciur, care asigură astfel hegemonia dinastiei străine.

Într-o singură privință Manciurenii au fost învinși: au trebuit să-și însușească civilizațiunea chineză. Acest fapt e repetiția unui eveniment istoric. Și vechea Romă, căzută sub lovitura barbarilor, a impus acestora cultura ei. Un proces natural, după care un popor superior asimilează pe cel inferior. Singura deosebire e că în Europa, poporul roman a trebuit să dispară spre a face loc popoarelor de astăzi, pe când în China, elementul băștinăș s'a menținut, primind numai dominațiunea străină.

Dominațiunea manciură asupra Chinezilor e o sângeroasă tragedie socială. Toate izvoarele de bogăție națională au fost acaparate de către străinii crotopitori. Toată depravarea unei oligarhii fără scrupule, s'a iutins ca o pecingine asupra țării cucerite.

Mandarinatul chinez, cea înaltă burocratie coruptă și leneșă, e o emanațiune manciuriană. Astfel că poporul chinez, blând, sobru, cu o cerebralitate superioară, muncește din răspuțeri, distragându-se prin munca lui agricolă și industrială, iar manciurenii brutali, leneși, îi răpesc toate bucuriile muncii sale, spre a trăi ca niște paraziti.

O asemenea situație nu putea dăinui. Sub imperiul unor evenimente internaționale cari răpau Chinei o parte din autonomia ei, sentimentul de demnitate națională se redășteaptă în Chinezi.

Ideile europene răsbind tot mai mult în China, progresele tehnice făcându-și tot mai mare loc în Imperiul Ceresc, vechea Chină e frământată, zguduită din temelii și o eră nouă i-se deschide. Tinerii chinezi pleacă la studii în străinătate — în Japonia, America, Europa; — însăși dinastia manciuroană, simțind nevoia de a se întări, favorizează progresul general, organizând o armată după sistemul statelor europene.

Dar ideile pe cari le primise tinerii chinezi, plecați la studii sau educați acasă de instructori militari europeni, nu se potriveau cu așezămintele

vechei Chine aservite, și o înflorire de forțe revoluționare se constată pretutindeni.

De aproape douăzeci de ani tinerimea chineză e prelucrată în spiritul ideilor moderne; de zece ani ea cere neocurat reforme, pe cari dinastia le promise, dar nu le realizează.

Sătulă de aceste promisiuni falacioase — cari amintesc pe cele ale lui Ludovic XVI-lea — tinerimea chineză a hotărât să nu mai ceară nimic unei dinastii pentru care poporul chinez are o adâncă aversiune, și, neîncrezătoare în succesul unei monarhii naționale constituționale, vrea să facă, dintr'odată, din China autocrată, o republică federativă.

Cele 18 provincii chineze, guvernate azi de viceregi în numele „Fiului Cerului” vor deveni „Republica statelor federate ale Chinei”.

Acelora cari cred că o Republică chineză ar fi un salt prea mare în viitor, le vom spune că asemenea Republică a existat cu mult înainte ca poporul francez sau cel american să se fi gândit încă la această formă de guvernământ. Ca și pe alte domenii, Chinezii au fost percursori și în această direcție.

Dar revoluționarii chinezi nu urmăresc numai schimbarea formei de guvernământ a țării lor. Odată cu dansa, ei vor să săvârșească și o profundă reformă socială. Principiile dreptului modern, progresele tehnice, adaptiunea la știința europeană sunt ideile călăuzitoare ale revoluționarilor și — ori cât de straniu ar părea faptul — aceste idei găsec teren prielnic în masele mari. Aversiunea pentru reformele europene, atât de reproșată Chinezilor, e mai mult un rezultat al dominațiunei manciurene, care va sfârși odată cu sfârșitul acestei dominațiuni.

Revoluționarii chinezi proclamă sus și tare, în numele unui popor de sute de milioane, că nu sunt dușmanii europenilor, iar mersul revoluției de până azi dovedește că merită a fi crezuți pe cuvânt.

„V. Nat.”

INFORMAȚII.

ARAD, 12 Ianuarie n. 1912

— **Răscumpărarea felicitărilor de anul nou.** D. Nicolae Oncu, directorul institutului de credit „Victoria”, și-a răscumpărat felicitările de anul nou dăruind „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie” suma de 25 decoroane, pentru sporirea fondului din care se va clădi noua școală română de fete din Arad.

— **„Intelegere româno-maghiară”.** Sub acest titlu ziarul „Egyetértés” publică un articol mai lung în care, între altele, spune:

„Acțiunea de împăcarea culturală între Români și Unguri, pentru care la noi muncesc Zepernovszky Károly, Dr. Hollósy István, Dr. Szöcs Géza, Dr. Babits Emil (poate Babeș! Red. Trib.), Dr. Burdea, mai mulți prelați români și alții, iar în România cunoscutul publicist și profesor universitar Emil Isac, Sturdza, fost ministru-președinte și alții — cucerește teren tot mai larg și este întâmpinată pretutindeni cu simpatie...”

Înșirarea aceasta de nume ne dovedește îndeajuns că avem de-a face sau cu o născocire a cutăruiiva gazetar ungar, sau cu o nouă auto-reclamă a „genialului” nostru... organizator de conferențe — Emil Isac.

— **Serbare culturală în Bistrița.** Ni-se scrie: Luni a doua zi de Crăciun din partea tinerilor economi din Bistrița, s'a dat o producțiune teatrală împreună cu joc, la care pe lângă un nu-

măr foarte mare de țărani și foarte mulți fruntași intelectuali, a luat parte și Dr. Mihali, deputat dietal și președinte al clubului parlamentar, cu doamna, fiind primiți cu mari ovatiuni. S'au jucat piesele „Otrava femeiască”, comedie într'un act de N. Țintariu și „Dragostea adevărată” piesă populară în două acte cu cântări, de domnul Teodor Bogdan, învățător în Bistrița. Deși aceasta din urmă are unele disparente, totuși fiindcă tinerii diletanți s'au achitat peste așteptare bine de roluri și fiindcă cu deosebire fetițele de țăran Florica Prislopan ca Ileana, Florica Zegrean ca Marișca țigancă vrăjitoare, și Măriuța Toma ca soție de redactor, au fost foarte mult aplaudate, producțiunea a avut un succes moral strălucit.

Și-au jucat foarte bine rolurile și tinerii Ioan Șompălean ca redactor, Vasile Bucur ca servitor, Ioan Urs ca medic, Pavel Lichi ca tânăr îndrăgostit în Ileana, Mitru Toma ca agent de emigrare, Mitru Vichi, ca jidan și Pavel Urs Ghirgheli, ca preot. După reprezentațiune a urmat joc, la care fruntașii noștri intelectuali în frunte cu dl protopop Gheorghe Stanciu, precum și dl și dna Mihali s'au ținut un lung timp între țărani și meseriașii noștri. — Aurelia R a d u.

— **„Hcbe” societate pe acții în Bistrița.** Sub firma aceasta s'a înființat în Bistrița o societate pe acții cu capital social de K 100.000. Scopul societății este luarea în arindă și exploatarea băilor și a apei minerale din Sângeorgiul român. Direcțiunea este compusă din următorii: Dr. Demetriu Ciuta, Dr. Leon Scridon, Dr. Dionisie Longin, Dr. George Pavel, Dr. Alex Pop (Rodna) și un delegat al comunei Sângeorgiu.

— **Demisia cabineului francez.** Din Paris se comunică știrea despre demisia cabinetului Caillaux. Acestei demisionări i-a premers următorul incident:

În ședința comisiei senatoriale d. Caillaux a expus negocierile franco-germane cu privire la căile ferate marocane și la proiectul de cale ferată în Congo și Camerun. D. Caillaux și-a dat cuvântul de onoare că nici odată nu a negociat în afară de ministerul de externe nici fără știrea ambasadorului Cambon. D. Clemenceau a întrebat în urmă pe d. De Selves dacă d. Cambon a fost ținut în curent cu toate învederile și tratativele dintre Paris și Berlin, și mai ales dacă d. De Selves ar putea confirma declarațiunile dlui Caillaux în această privință. D. De Selves, ezitând a răspunde, președintele Bourgeois repetă întrebarea. D. De Selves a declarat în cele din urmă: „Nu pot răspunde deoarece am îndoita datorie a respectului cătră adevăr și cătră interesul Franței!”. După o altă versiune ar fi adăugat: în interesul solidarității ministeriale. Atunci d. Clémenceau a ripostat: Acum câtva timp ai venit la mine și mi-ai spus dinpotrivă! Ședința este întreruptă în mijlocul unei mari turburări.

D. Caillaux a părăsit sala în urma unei foarte scurte întrebări cu d. Selves, și în urma unei s'au svonit puțin în urmă și acest svon a fost urmat de altul că și d. Cruppi ar voi să demisioneze însă fără a se confirma. Pozițiunea dlui Caillaux pare a fi devenit grea.

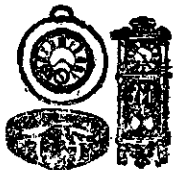
În urma acestui incident, ministrul de externe și-a înaintat demisia președintelui.

Această demisionare n'a rămas singură. Ministrul președinte d. Caillaux a oferit portofoliul devenit vacant, ministrului de marină Delcassé, care l-a primit condiționat. Anume ca urmașul lui la ministerul de marină să fie un aderent de-al lui care ar continua lucrările începute de dansul. La acest punct s'au ivit însă neînțelegeri, cu privire la persoană. Neprimind nimeni ministrul marinei, — ministrul președinte a fost nevoit să înainteze demisia întregului cabinet. Această hotărâre a fost adusă după o lungă și vehe-

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-16-15.

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefacând și asortând de nou magazinul de ciasornice și giuvarica e

al lui ► Husznik János ◀ îl continui eu.

Mare deposit de ciasornice și giuvaere și art cole de argit veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc

după comandă medicală.

mentă discuție în consiliu. Președintele a primit chemarea. Se crede că va urma un minister de tranziție, care va înartacula convenția franco-germană.

— **„Vărul lui Sever Bocu”.** An pe vremea aceasta, în războiul pornit de d. Goldiș, ajunsese celebru un văr al dlui Sever Bocu, d. Dimitrie Popovici, preot în Cermei, pe care d. Goldiș îl declarase „trădător”, „mangrist” prezintându-l ca un om compromis în purtarea sa națională. E numai un an de atunci. Și acest d. Vasile Goldiș acum, precum aflăm, a benchetuit o zi întreagă în sărbătorile Crăciunului la casa dlui Dimitrie Popovici din Cermei. „Vărul lui Sever Bocu”. D. de Vaida are o vorbă favorită: „moral insanity” N'ar face bine să i-o împrumute prietenului său, d. de Goldiș?

— **Se caută medici români.** Din Bozovici ni-se scrie: Aici în cercul Bozovici s'a deschis concurs pentru ocuparea unui post de medic cercual cu dotațiunea: Salar 1600 cor., pentru cvartir 500 cor. și epese de călătorie 600 cor. Rugărilor sunt a se adresa protopretului din Bozovici până la finea lui Februarie 1912. Alegerea va fi la 10 Martie 1912. Fiind cercul curat românesc ar fi de dorit ca să vină un medic român, cu care se pot înțelege pacienții. Respectivul ș'ar putea crecea aici la noi și o avere frumoasă dacă va fi sirguincios.

— **Gara nouă în Arad.** La 20 Ianuarie n. se va deschide noua gară a Aradului, zidită alături de gara veche. Noua clădire e impozantă. La clădire s'a ținut seama de cerințele mai exagerate ale circulației moderne.

La primăvară se va renova și gara veche.

— **Moartea unui preot vrednic.** Primim următoarele șire: Cu durere aducem la cunoștința fraților și prietenilor că vrednicul preot al Rașchitovii (vic. Hațogului) Șofron Oltean în 23 l. c. a trecut la cele veșnice. Inmormântarea s'a săvârșit Luni în 25 l. c. prin Prea Cuvioșia Sa Leonte Man, egumenul Mănăstirii Prislopului cu alți 10 frați preoți din vicariat. Cuvântul funebrel a ținut părintele Ieromonah Man. Într' alte cuvinte ale panegiricului, m'au făcut să mă cutremur următoarele: Dumnezeu e sus în ceriu oamenii pe pământ iar între cer și pământ e preotul sluga Domnului ca să împace ceriul cu pământul pe Dumnezeu cu omul. Câtă trudă, câtă osteneală trebuie să desvolte un preot și mai ales un preot care e pus să păstorească o turmă așa numeroasă 2—2200) într'o parohie care are o lungime circa 30 chilom. Și iată aceasta trudă

— adaugă oratorul a doborât acest stâjar, — căci stejar a trebuit el să fie dacă 26 de ani a biruit această slujbă grea. Dumnezeu să-l ierte și să-l așeze în locașul dreptilor.

— **Flota americană luptând cu furtuna.** Din Nef-York se telegrafiază: Pe Oceanul Atlantic bântuie o furtună groznică, care a surprins flota americană în plin ocean. Vasele mari luptă mai ușor cu valurile, cari uneori sunt de înălțimi amețitoare. Din vasele de război, contratorpilorul „Terry” e în primejdie.

Sunt temeri serioase cu privire la soarta contratorpilorul „Terry” având un echipaj de 86 oameni. Rezultă din radiotelegramele primite că contratorpilorul e silit să fugă din fața furtunii pe o mare cu valuri enorme.

O radiotelegramă mai nouă vestește că a scăpat de primejdie și că se îndreaptă cu propriile lui forțe spre Hamptonroads.

Din Bermude au plecat mai multe vase în ajutorul vasului „Nordfolk”.

Furtuna a produs stricăciuni aproape tuturor vaselor flotei Atlanticului mergând spre Cuba.

— **Logodnă.** Dșoara Anetta Gherghel din Toarela și d. Ilie Stoichița din Porumbacul-inferior își anunță logodna.

Felicitările noastre!

— **Furtună pe Marea Neagră.** Din Constanța se anunță: Vasul de petrol „Ermozon” care s'a s'a împodmolit la Constanța lângă băile Mamaia din cauza furtunii ce domnește pe Marea Neagră n'a putut fi salvat până în acest moment.

Din cauza furtunii, vasul s'a fixat între stânci, inclinându-se spre țarm.

Persoane competente afirmă că nu este nici un mijloc de salvare.

Vasul costă 1,800,000 lei și în caz când nu se va putea salva, societatea Anglo-Saxonă a cărei proprietate este vasul, îl va lăsa în sama societății la care vasul este asigurat.

Aventura contesei Cahen. Într'un raport al corespondentului nostru din Roma s'a făcut amintire despre cazul de brigantaj săvârșit asupra contesei italiene, Cahen, în împrejurimea vilei sale din Orvieto. Anume se spunea, că contesa așteptând afară pe câmp reîntoarcerea bărbatului său dela gară, unde petrecu-se pe un prieten, a fost atacată de un brigant și dusă în pădure. Disparația ei a fost semnalată îndată la sosirea contelui, care a înșin-

țat postul de jandarmi, cari au luat-o în căutare. Au aflat-o într'o peșteră... singură. Ancheta pornită pentru aflarea brigantului a scos la iveală că nu-i nici poveste de o răpire. Contesa s'a ascuns de bună voie, fiind astfel ca prin dispariția ei să-și împace bărbatul care îi arunca-se vina, că ține relații cu oaspele, — prietenul contelui, care în astfel de împrejurări a fost silit să plece.

x **Atelier de fotografii artistice, de primul rang.** Rona și Kinast, Oraștie Văsăr-tér nr. 4 (casele lui Hermann). Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Cei ce se provoacă la anunțul din „Tribuna” capătă 5% rabat. Fiți cu atențiune la firmă.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

19 Ianuarie n.

Teatru în Șiria. Tinerimea română din Șiria invită la reprezentația teatrală, împreună cu concert și urmată de dans, ce va avea loc la 8 (19) Ianuarie în „Casa Națională”. Inceputul la orele 8 seara.

21 Ianuarie n.

Concert în Pâncota. Tinerimea română din Pâncota invită la concertul (cu concursul corului pedagogilor și teologilor români din Arad) urmat de dans, ce va avea loc la 8 (21) Ianuarie în sala nouă a hotelului „Coroana” (Kövágó). Inceputul la orele 8 seara.

ECONOMIE.

Prima fabrică de vagoane în România. Din București se anunță că marea fabrică de vagoane „Vulcan” dela Semmering, lângă Viena, își va transforma fabrica din România într'o fabrică de vagoane.

Aceasta va fi cea dintâi fabrică de vagoane în România.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

RĂZBOIU ȘI PĂCE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Denisoff se ridică gesticulând și expuse planul său prințului Andrei.

În mijlocul lămuririlor lui, strigătele mulțimei și sunetele muzicii umplură piața unde avea loc revista. În sat se deslușia un tropăit de cai.

Bolkonsky și Denisoff se apropiară de grupul soldaților din escorta de onoare și-l zăriră pe Kutuzow călare pe un mare cal roib. O suită lungă de generali călăreau în urma lui. Barclay aproape că-l atingea, o mulțime de ofițeri goneau în preajma comandantului șef, strigând: „Hura!”

Aghiotanții intrară cei dintâi în curte. Kutuzow, lăsându-se greu pe șea își împingea calul cu nerăbdare. El clătina mereu din cap și-și ducea mâna la șapca albă împodobită cu un galon roșu și fără cozoroc. Când se apropiă de grenadierii din escorta, toți flăcăi voinici și decorați cu ordine militare, el se opri, îi cercetă cu privirea lui de cunoscător apoi întorcându-se spre generali și ofițeri, le zise înălțând din umeri cu un gest de uimire:

— Și cu astfel de oameni se bate în retragere?

— Ei bine, la revedere generale, adaugă el și intră în curte, trecând prin fața prințului Andrei și a lui Denisoff.

— Hura! hura! hura! strigară mai multe glasuri în jurul lui.

De când nu-l mai văzuse prințul Andrei pe Kutuzow,

comandantul șef se îngrășase și mai tare, și dispărea par'că într'un sac de grăsimi; dar ochiul cu albeața și cicatricea, precum și expresia oboșită a feței și a întregii lui ființe, așa cum le cunoștea prințul Andrei, nu se schimbaseră. El era în uniformă, cu sfărcele subțire al biciului petrecut peste umăr, și se clătina pe cal de greoi ce era.

— Thiu... thiu... thiu... șueră el pătrunzând în curte, și chipul său exprima mulțumirea unui om care știe că se va odihni după paradă.

El își scoase piciorul stâng din scări și aplecându-și întreg corpul cu o strîmbătură, el se lăsă jos de pe șea, îndoindu-și genunchiul; apoi scoase un oftat și se lăsă să cadă în brațele aghiotanților și a cazacilor care-l susțineau.

El își netezi tunica, îl privi pe prințul Andrei cu ochii lui pe jumătate închși și nerecunoscându-l, se îndreptă spre peron cu pașii lui alunecați.

— Hiu... hiu... șueră el din nou, privind încă odată înspre partea prințului Andrei. După cum li-se întâmplă adesea moșnegilor, impresia produsă de vederea prințului nu se lămurii în mintea lui decât după rai multe secunde.

— A! bună ziua, prințe, bună ziua, dragul meu, vino cu mine, făcu el cu glasul ostenit. El se urcă pe prispa care scârțâi sub pașii săi, își descheie tunica și căzu pe o bancă.

— Ei bine, ce vești ai mai primit dela tatăl tău?

— Am primit ieri știrea că a murit, răspunse scurt prințul Andrei.

Kutuzow îl mai privi odată cu ochii larg deschși și plin de groază, își scoase șapca de pe cap, se cruci și zise:

— **Tsartsvo iemu nebesonie.** (Fie în împărăția cerurilor). Facă-se voința Domnului din cer și pe pământ!

Pieptul i-se umflă într'un lung suspin, și după câteva clipe de tăcere, adăugă:

— L'am iubit și l'am respectat; simpatizez cu tine din tot sufletul meu.

Îl îmbrățișă pe prințul Andrei stringându-l multă vreme la pieptul său larg și gras. Când îi dete drumul, Bolkonsky văzu buzele umflate ale lui Kutuzow tremurând, iar ochii lui erau plini de lacrimi. Generalul oftă și sprijinindu-se cu amândouă mâinile de bancă dete să se ridice:

— Vino, vino cu mine, zise el.

Dar în momentul acela, Denisoff pe care superiorii săi îl timidau tot așa de puțin ca și inamicii, urcă îndrăzneț treptele făcând să-i răsune pintenii, fără a se sinchisi de aghiotanții cari se sileau mâniași să-l oprească. Kutuzow cu mâinile tot rezimate de bancă se uita la el cu mulțumire.

Locotenent-colonelul își spuse numele, declară că avea de făcut serenissimului o declarațiune importantă în cel mai înalt grad, întru binele patriei. Kutuzow aruncă asupra lui Denisoff o privire oboșită, își încrucișă mâinile pe pânțele și zise:

— Întru binele patriei? Ei bine, ia să vedem: de ce e vorba? Spune!

Chipul marțial și mustăcios al lui Denisoff se roși ca un chip de fecioară și începu să-și expună cu gravitate planul ce-l croise de a tăia linia de operațiune a Francezilor, între Smolensk și Viasma. Denisoff locuise în aceste provincii și le cunoștea bine. Planul lui părea bine conceput, mai ales din pricina convingerii cu care-l expunea. Kutuzow privea la picioarele lui din când în când arunca o căutătură asupra ieslei vecine, ca și cum s'ar fi așteptat să vadă ieșind de acolo ceva neplăcut. În adevăr, un general cu servieta sub braț ieși din acea casă.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo”).

TIMBALE

cu organism patentat de oțel, dând sunete rezonante și foarte plăcute, — se pot cânta și pe raie. — Gramofoane cu plăci artistice, — vioare, flaute, harmo-

nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii primite ca răsplătă. Inventatorul pe alului modern și al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

ANUNȚ.

Se caută un om special și cu practică îndelungată pentru a

conduce o școală de vițe americane altoite și numai dacă a mai condus asemenea întreprindere sub conducerea și direcțiunea sa, fiind bine plătit în perspectiva și viitor bun. — Oferte și referințe să primesc la adresa domnului

Alexandru Ionescu,
pedagog și proprietar
în Drăgășani (România)

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc orice lucrări ce se referă la branșa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmură, apoi cruci, monumente, etc. Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de

beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimis de semn și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liverez pietri și nisip în cant. mare

ANUNȚ.

În prăvălia de coloniale și de bucate a d-lui **Gheorghe Millau**, în Dezna (Dézna, com. Arad, poșta în localitate) află aplicare neamănată doi ucenici pe lângă condiții favorabile.

Cel mai mare magazin de blănărie!

ILIE ȘTEFLEA

Sibiu—Nagyssz. GROSSER RUG Nr. 18.

Premiat la expoziția de modă cu Medalia de stat.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de cășierie, —

manșoane, boabe de cășierie pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust.

Prețuri ieftine.

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințos. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adevărat ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuoragilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicării (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenției funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

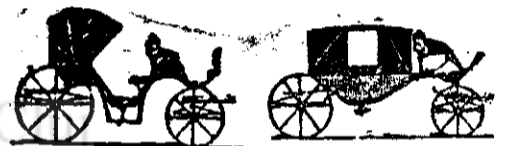
Correspondența să se facă în limba română

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Nișă Popa
lângă biserică gr.-orientală română.

Pregătește tofelul de trăsuri și căruțe, precum și lucrări de dogărie și făurarie. Repareză trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Igaz Sándor,

mare depozit de clasornice, diferite articole și juvenciale de diamant, briliantine, aur și argint.

Arad, Andrássy-tér (Palatul Minorizilor).

Își recomandă bogatul său depozit, asortat cu diferite articole pentru

Cadouri de Anul nou.

Despărțământ separat pentru articole de prima calitate de argint de China

Ciaturi de părete cu sunet de harță și de clopot, în diferite colori și formate elegante.

Prețuri de tot solid fixate.

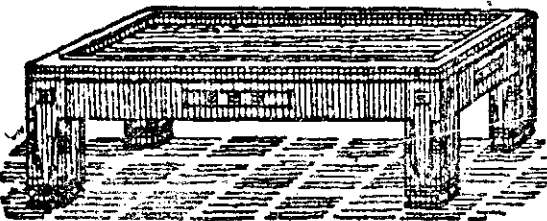
Fondat la 1902.

Telefon Nr. 821.

Premiat la expoziție cu medalie de aur

**H. PALLÁN succesor
Styászni József**

prima fabrică ardelenă de biliarde și țimplă le în
Kolozsvar, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noul și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Luca K. Alexievits
pregătitor de haine preoțești
NEOPLANTA — UJVIDÉK.

Recomandă steli-
ral sau asortat cu
toțfelul de reevizite
și haine preoțești de
țmbrănel în vremea
sujer în biserică.
Pregătește tot-felul
de iocane sfinte le-
gate frumos cu aor
și mătasă, steaguri,
prepoze și altele.
Ioana Mormântul
lui Christos U face
foarte frumoas La cerere trimite
catalog și preț-curant gratuit.

Fagler László
strungar artistic și turnător de metal și
mineraturi.
Szegeed, Szent Mihály-u 4.
Pregătește articole de aramă, precum pa-
turi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere.
pompe primește apoi pregătirea ori cărei
părți de mașini
industriale, tur-
nărie după mo-
del și simplu
până la lucrările
cele mai com-
plicate.
Cumpărat rilor
vechi — rabat.

In grădina de iarnă a
„Hotelului Central”
condusă în spirit modern; — Onoratului
Public i-se servesc mâncări și beuturi, de
cele mai bune, cari mulțămesc o-i-ce pre-
tenții. — După teatru se capătă cină caldă.
Pentru cununii și bancheturi
stau la dispoziție săli separate.
Zilnic taraf de țigani, de primul rang.
In cafenea se poate lua asemenea
după reprezentațiile teatrale — cină.
Cu distinsă stimă: **Augustin Csermák,**
hotelier.

Premiat de mai multe ori.
**Carl Piffel, prima fabrică de
obiecte de metal** || Telefon 184.
Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca
sarkán Krauszler-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și sol de de tinich gierie și anume: vane
de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălțitoare și vane de scaldat
după cel mai bun sistem (sistem propriu) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte
edocteone e mtal: precum ciubere, uchoare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor,
inscripții de metal, tablă cu numărul casei și
cu numele stăzii, mărci și firme de ținc. Con-
duct pentru apă, anjări pentru baie și closete
engleze cu neîntrecutul aparat „Temes”.
Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.
Catalog de prețuri la dorință gratuit.
Ușorii se primesc cu condițiuni foarte bune.

**STEFAN CHERNIN
FABRICĂ DE MOBILE**
Kolozsvar

Cea mai renumită
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Veszeg).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
moderate.

Mare depozit de plase
exceiente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut.

Leitner Sándor
mechanic și electric otchaic
Cluj—Kolozsvar,
Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri mo-
derate: casse de bani, biciclete,
mașini de cusut, gramafone
și mașini de scris. — Primește
ori-ce muncă de branșă, precum: în-
troducerea soneriilor, a lămini de
electrice și a diferitelor motoare.

CARL GÜRTLER
lăcătuș artistic și pentru edificii
SIBIU Str. Elisabeta 26.
se recomandă la toate lu rările ce se țin de specialitate mai ales
LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj,
grilaj în mormine și galerii, se pregătesc
conform gustului în nodul cel mai succes.
Paronere și montarea lor. Instalațiuni
de apaducte, closete, baie, introducere
electrică executate cu măiestrie.
Reparatari se primesc Mare magazin
de căminuri perpetue în dițente mărimil.

Carl Gürtler junior.

